

Yeni rejimin anayasası

Üçüncü "Milliyetçi Cephe", AKP'nin yeni rejiminin anayasasını hazırlıyor. 1970'lerde Demirel Başbakanlığında AP-MHP ve MSP arasında kurulan iki "Milliyetçi Cephe" koalisyonu böylesine büyük bir iddiaya sahip değildi. Şimdiki durumda ise, hâkim dinci sağ partinin -milliyetçiliği de artık kapsayan- ideolojik hegemonyası altında, Meclis'teki milliyetçi sağ partiyi de kanatlarının altına alarak ve onu kendi yokoluşuna götürecek şartlara razı ederek fiili bir hükümet-dışı koalisyon kurması söz konusudur.

Üstelik, 21 maddelik değişiklik tasarısını inceleyince, bir "parti devleti" modelini aşacak şekilde bir "tek muktedir adam devleti"nin oluşturulduğu görülmektedir. Söz konusu olan, 17. yüzyılın "hâkim-i mutlak" Fransa Kralı 14. Louis'nin "Devlet benim" formülünün, Erdoğan için ısmarlama elbise gibi hazırlanmış bir versiyonu gibidir. Başka deyişle, 140 yıldır deneyimlenen parlamenter rejimin ilerlemeye açık ufuklarının köreltilmesi, ama esas olarak da 1923 Cumhuriyet rejiminin tamamen dönüştürülmesi anlamındadır.

MHP'nin, sadece Cumhuriyet rejiminin son anayasal kalıntılarının tasfiyesini değil kendi tasfiyesini de içeren ve dizginsiz bir "monark"ın ellerine teslim edilecek olan bir "tek adam devleti" kurulmasını hedefleyen bu senaryoda işi ne peki? Sözün kısası MHP, özellikle de mevcut liderliği altında, muhalefet etme alanı kalmadığı, kendi varlık nedenini esas itibarıyla tükettiği için bu oyunu oynuyor denebilir. MHP belki 2019'a kadar zaman kazanmaya, belki ileride AKP ile muhtemel bir füzyonun hazırlığına yapmaya çalışıyor olabilir. Her durumda, MHP'nin hikayesi bu biçimiyle ilgi çekici bile değildir. Ancak MHP tabanının ve seçmeninin önemli bir bölümünün bu oyunun oyuncusu olmayı içine sindirememesi ve tepki göstermesi halinde ilginçlik kazanabilir.

Kontrolsüz Güç ve Yüce Divan

Bugünkü sistemdeki cumhurbaşkanı artı başbakanın toplam yetkilerini aşan (cuntacı

"Devlet Başkanı" Evren'in 1980-84 arasındaki yetkileriyle yarışan hatta geçen) bir aşırı kaslı cumhurbaşkanı tanımı, 21 madde toplanan önerilerin özeti gibidir. Kuvvetler ayrılığını tamamen berhava eden, aşırı güçlü bir yürütme erki olmanın yanında cumhurbaşkanı kararnameleri ile yasamayı da eline geçirebilen, sıkıyönetim şartlarını da kapsayabilen genişletilmiş bir OHAL rejimi kurabilen, Meclisi feshetme yetkilerini genişleten, yüksek yargı üyelerini bugünkünden çok daha geniş ölçekte belirleyebilen bu kontrolsüz gücün denetimi de Allaha emanettir; yani fani dünyada onu yaptıklarından dolayı sorumlu tutmak neredeyse imkansız kılınmak istenmiştir. Gerçi, mecburen, "sorumsuz" cumhurbaşkanı modeli terkedilmiştir; zira her kararın merkezinde olacak olan, yürütmenin hukuki ve fiili başkanı olan bir simanın cezai sorumluluğunun olmaması zaten çok fazla "kör kör parmağım gözüne" bir iş olurdu, yani göze batacak kadar sırtırdı.

İyi ama önerilen düzenlemenin de ne kadar usulen yapıldığı zaten sırtırmıyor mu? MHP'nin en fazla direndiği noktalardan biri gibi görünen şu cumhurbaşkanını yüce divana yollama nisabı meselesinin, sonuçta AKP'nin istediği (veya itiraz etmeyeceği) bir biçimde düzenlendiği açıktır: Mevcut Anayasada cumhurbaşkanının vatana ihanetle suçlanması, TBMM üye tamsayısının en az üçte birinin yani 184 milletvekilinin imzasıyla mümkünken, şimdi "yolsuzluk" ve benzeri gibi daha sıradan icrai kusurlar için cumhurbaşkanının suçlanabilmesi için 600 sandalyeli Meclis'te üye tamsayısının salt çoğunluğunun yani 301 milletvekilinin imzası gerekecektir. Kaldı ki, mevcut anayasada olmayan bir soruşturma komisyonu (yani bir ikinci aşama) ihdas edilmekte, bu komisyonun da Meclis üye tamsayısının beşte üçünün (360 milletvekilinin) oyuyla kurulabileceği öngörülmektedir. Bundan sonraki Yüce Divan'a sevk aşaması ise mevcut durumdan daha düşük nisaptadır (dörtte üç yerine üçte iki, yani 413 yerine 400 milletvekili); ama mevcut Anayasada vatana ihanetle suçlanma durumunun düzenlenmiş olduğunu unutmamak gerekir.

Sonuçta, Yüce Divan'da yargılanmanın bugünkü siyasetin muktedirlerinin en korkulu rüyaları olmaya devam ettiği anlaşılmaktadır. Bunun bir diğer kanıtı da, cumhurbaşkanı yardımcılarını ile bakanların da cumhurbaşkanı için öngörülen usul ve nisaplar dahilinde Yüce Divan'a gönderilebileceklerini düzenleyen hükümlerdir. Bunun anlamı, mevcut Anayasa'nın 100 üncü maddesinde bakanlar için öngörülen "Meclis soruşturması"nın, bildiğimiz anlamıyla sona erecek olmasıdır. Çünkü 100. maddeye göre, Meclis üye tam sayısının en az onda birinin (yani 55 milletvekilinin) vereceği önerge ile soruşturma açılması istenebilirken, şimdi bu amaçla önerge verilebilmesinin nisabı 301'e yükselmektedir! Komisyon kurulması, oturuma katılanların salt çoğunluğunun, Yüce Divan'a sevk ise Meclis üye tamsayısının salt çoğunluğunun kararıyla alınabilirken, önerilen düzenlemede sırasıyla 3/5 ve 2/3 oranları aranacaktır!

Meclis'in Denetim ve Yasama Faaliyetinin Gündükleştirilmesi

Özetle, Meclis'e yürütmeyi denetleme yolu fiilen kapatılmaktadır. Bunu pekiştiren bir diğer düzenleme de gensorunun sistemden tamamen çıkarılacak olmasıdır. Böylece cumhurbaşkanının (şimdiki yapıda başbakanın), bakanlar kurulunun ve bakanların, icraatlarından sorumlu tutularak gensoru yoluyla düşürülmesi tarihe karışacaktır. Üstelik, önemli denetim mekanizmalarından biri olan "genel görüşme" talebi de (içtüzük 101-103. maddeler), "devletin faaliyetini ilgilendiren konular" için verilemeyecektir! Peki devletin faaliyetini ilgilendirmeyen konular hangisidir?

Elbette bütün bunların peşinden, Anayasa referandumu sonrasında, muhalefetin konuşma haklarını iyice kısıtlayan drakonyen bir iç tüzük değişikliği sökün edecektir. Meclis, var ama yok bir vitrin süsüne indirgenecektir.

Ama zaten Meclis artık kendi gündemine de hâkim olamayacak, bir noktaya geriletilmektedir. İki ek örnek verilebilir: Birincisi, Meclis, en önemli ve yıllık süreklilik taşıyan yasama faaliyeti olan ve yürütmenin faaliyetlerinin denetiminin en önemli düzeneği olan Bütçe Kanunu konusunda bile yetkisizleştirilmektedir. Bütçeyi artık Meclis'e cumhurbaşkanı sunacaktır ve süresinde yürürlüğe konulamaması halinde bir önceki yılın bütçesi yeniden değerlendirilme oranına göre arttırılarak uygulanacaktır!

Bütçeyi belki de zamanında sunamadığın için, belki de muhalefet fazla engelleme yaptığı için, belki de olağanüstü koşullar nedeniyle yetiştiremezsen, o zaman gelsin geçmiş yılın bütçesi! Yani böyle durumlarda önce geçici bütçe hazırlamak, ardından o yılın bütçesini yeniden tartışmak gibi "zaman kayıpları"na yer olmayacaktır.

İkincisi, Meclis kendi geleceğine de hâkim olamayacaktır: Mevcut durumda milletvekili genel seçimlerini yani Meclis'i yenilemeyi erkene almayı TBMM, Genel Kurula katılanların salt çoğunluğuyla (yani karar yeter sayısı istenirse 138 milletvekili ile) alabilirken (Anayasa madde 77), önerilen düzenlemeye göre Meclis üye tamsayısının beşte üçünün (yani 360 milletvekilinin) oyu gerekecektir. Dolayısıyla, muhalefet partilerinin istemiyle seçime gidilmesi olanaksız olacaktır. Bir diğer zorlaştırıcı unsur da, Meclis seçimleri ile cumhurbaşkanı seçiminin birlikte yapılması zorunluluğu olmaktadır. Dolayısıyla, Meclisi seçime götürme inisiyatifi, iktidar partisinin de genel başkanı olacak olan cumhurbaşkanından başkasının elinde olamayacaktır.

Teokratik bir otokrasinin bütün kapılarını ardına kadar açan bu anayasa değişikliğine karşı muhalefet edebilmenin tüm yöntemleri kullanılmalıdır. Bunun yolunun da 'milletvekili seçilme yaşının 25'ten 18'e inmesini biz de istiyoruz ama...' gibi zayıf ve yanlış zeminlerde (bu yaş indirme işinin doğru tarafı da yoktur) bulunamayacağının da farkında olarak... Muhalefeti tarihi bir görev beklemektedir. Umarım, 'zaten Meclis'te 330'u bulamazlar'dan başlamak üzere bu tarihi görevi hafife alacak bir tutum içinde olunmaz.

haber.sol.org.tr/yazarlar/oguz-oyan/yeni-rejimin-anayasasi-178797